

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Záviskou v právní věci žalobkyně **B. P.**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení** se sídlem Praha 5, Křížová 25, k žalobě proti správnímu rozhodnutí žalované ze dne 16.12.2013 **o přeplatku na vdovském důchodu**

t a k t o :

- I. Žaloba **s e z a m í t á .**
- II. Žádnému z účastníků **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobkyni byla uložena povinnost vrátit přeplatek, který vznikl na vdovském důchodu.

[2] Žalobkyně v žalobě ze dne 9.1.2014 uvedla, že si není vědoma svého pochybení, neboť vdovský důchod jí byl zasílán v závislosti na rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 11.2.2011/bk č.j. X, tudíž nepochybovala o správnosti rozhodnutí. Navrhla, aby soud zrušil napadené rozhodnutí a žalovanou zavázal, aby doba pobírání vdovského důchodu od 14.11.2011 do 13.8.2013 nebyla přeplatkem.

[3] Žalovaná k žalobě dne 10.2.2014 uvedla, že trvá na správnosti a zákonnosti napadeného rozhodnutí a navrhuje žalobu jako nedůvodnou zamítnout, neboť bylo rozhodováno v souladu s platnými právními předpisy. Zdůraznila, že na všech

rozhodnutích o přiznání a uvolňování vdovského a sirotčího důchodu je v části poučení o povinnostech občanů výslovně příjemce dávky upozorněn na povinnost ohlásit do 8 dnů skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu. Dále odkázala na ust. § 118 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb.

[4] Žalovaná napadeným rozhodnutím své rozhodnutí ze dne 7.8.2013 změnila tak, že podle ust. § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. se účastníci řízení ukládá povinnost vrátit České správě sociálního zabezpečení přeplatek v částce 153.655,- Kč, který vznikl na vdovském důchodu v období od 14.11.2011 do 13.8.2013, do tří dnů od právní moci tohoto rozhodnutí. V odůvodnění mimo jiné uvedla, že v akademickém roce 2010/2011 byla dcera účastnice řízení studentkou denního bakalářského studia na Vysoké škole podnikání, a.s. Ostrava. V námitkovém řízení Česká správa sociálního zabezpečení provedla šetření na uvedené vysoké škole za účelem ověření ukončení studia. Na základě sdělení studijního oddělení Vysoké školy podnikání, a.s. Ostrava, bylo zjištěno, že dcera účastnice řízení ukončila studium ke dni 20.9.2011.

[5] Z obsahu správního spisu bylo zjištěno, že

- rozhodnutím ze dne 7.8.2013 žalovaná žalobkyni odňala vdovský důchod od 14.8.2013,
- dalším rozhodnutím z téhož dne rozhodla tak, že žalobkyni uložila povinnost vrátit přeplatek na dáve důchodového pojištění v částce 168.001,- Kč, který vznikl za období od 14.9.2011 do 13.8.2013 na vdovském důchodu, a to do 8 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí,
- žádost o vdovský a sirotčí důchod byla podána dne 23.2.2005,
- žádost žalobkyně ze dne 13.11.2007 o urychlené obnovení vdovského důchodu, ve které uvedla, že má dvě děti, syna D., který pobírá sirotčí důchod pod svým rodným číslem a dceru, která žádá o obnovu sirotčího důchodu z důvodu pokračování ve studiu 2007/2008, součástí které je vysvědčení o maturitní zkoušce K. P. z května 2007 a potvrzení jazykové školy FAKTUM o studiu K. P. od 1.9.2007 do 30.6.2008 se statutem studenta do 30.8.2008,
- přípis žalované pro žalobkyni ze dne 2.11.2007 ve věci žádosti o obnovu sirotčího důchodu pro dceru K. s poskytnutím informací, jak postupovat v další výplatě,
- potvrzení o studiu B.I.B.S., a. s. Brno ze dne 1.9.2008 o tom, že K. P. je studentem I. ročníku kombinovaného studia,
- žádost K. P. ze dne 3.9.2008, aby sirotčí důchod byl nadále vyplácen na rodné číslo matky,
- potvrzení o studiu K. P. Vysoké školy podnikání v Ostravě ze dne 11.10.2010 pro akademický rok 2010/2011 a k tomu připojena žádost, aby sirotčí důchod byl nadále vyplácen k jejím rukám, nikoliv matce,
- rozhodnutí žalované ze dne 31.1.2008 pro žalobkyni, že od 14.7.2007 se uvolňuje sirotčí důchod z důvodu předložení potvrzení školy o studiu dcery K.,
- rozhodnutí žalované ze dne 1.10.2010 pro žalobkyni o uvolnění vdovského důchodu od 14.7.2007 s odůvodněním, že od 14.8.2007 vdovský důchod nenáleží, neboť nebylo prokázáno další studium syna D.

[6] Ústní jednání soudu se konalo bez přítomnosti žalobkyně, která soudu sdělila, že z pracovních důvodů se nemůže dostavit. Vzhledem k tomu, že žalobkyně nepožádala o změnu termínu jednání, bylo jednáno a rozhodnuto bez její přítomnosti dle ust. § 49 odst. 3 zákona č. 50/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s.ř.s.).

[7] Soud přezkoumal rozhodnutí v souladu s ust. § 75 zákona č. 150/2002 Sb., v rozsahu žalobou vytýčených žalobních bodů. Po zhodnocení provedeného dokazování dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná.

[8] Žalobkyni byla s odvoláním na ustanovení § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen zákon č. 582/1991 Sb.) uložena povinnost vrátit přeplatek na vdovském důchodu za období od 14.11.2011 do 13.8.2013. Podle citovaného ustanovení, *jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky.*

[9] S ohledem na uvedené v odstavci [8] tohoto rozsudku k naplnění vzniku odpovědnosti za přeplatek na vdovském důchodu tak musí být splněna alespoň jedna z podmínek uvedená v odstavci [8] tohoto rozsudku, tj. buď nesplnění uložené povinnosti, nebo přijetí důchodu či jeho části při vědomí jeho neoprávněného vyplácení nebo jiné vědomé způsobení vzniku přeplatku. I když výše uvedené ustanovení výslovně neužívá pojem „zavinění“, jedná se subjektivní odpovědnost a také rozhodující v posouzení důvodnosti žaloby byla otázka zavinění žalobkyně, přičemž je zcela postačující pouze zavinění v nedbalosti, nikoliv úmysl.

[10] V projednávané věci došlo ke vzniku přeplatku na starobním důchodu žalobkyně z důvodu, který spočívá v nesplnění zákonem uložené povinnosti. Tato povinnost je daná v § 50 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., podle něhož oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění je povinen písemně ohlásit plátcí dávky do 8 dnů skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu nebo poskytování. Žalobkyni po uplynutí prvního roku od úmrtí manžela trval další nárok na vdovský důchod jen z důvodu péče o nezaopatřené děti. Žalobkyně si musela být vědoma této skutečnosti, neboť z obsahu správního spisu je zcela seznatelné, že v době od přiznání vdovského důchodu až do roku 2013 docházelo k opakovaným zastavováním a uvolňováním jak sirotčího důchodu, tak i vdovského důchodu (např. rozhodnutí ze dne 1.10.2007, rozhodnutí ze dne 23.10.2008) jen z toho důvodu, jak bylo prokazováno pokračování ve studiu dětí, ať již syna či dcery. Pokud žalobkyně argumentuje rozhodnutím žalované ze dne 11.2.2011/bk, jímž bylo rozhodnuto tak, že sirotčí důchod pro dítě K. se od 14.3.2011 odnímá a vyplácený vdovský důchod náleží ve výši 7.173,- Kč, pak toto rozhodnutí bylo vydáno na základě žádosti dcery K. ze dne 11.10.2010 o vyplácení sirotčího důchodu k jejím rukám, když tuto žádost kromě dcery K. podepsala i žalobkyně. Samotná skutečnost spočívající ve změně „příjemce“ sirotčího důchodu nezaložilo zánik nároku na vdovský důchod; tento byl nadále žalobkyni zachován z titulu

péče o nezaopatřené dítě, tedy z důvodu, že její dcera nadále studovala a nezbavilo jí to povinnosti oznámit žalované ukončení studia dcery, tedy zánik podmínky pro nárok na vdovský důchod.

[11] Žalobkyně byla na všech rozhodnutích, které byly žalovanou vydávány s ohledem na to, jak žalobkyně předkládala potvrzení o studiu dětí a v souvislosti s tím, jak docházelo k opětovnému „uvolňování vdovského důchodu“, řádně poučována o svých povinnostech oprávněné osoby či příjemce dávky. V dávkovém spise se nenachází žádné podání žalobkyně, jímž by žalované oznamovala skutečnost, že dcera K. ukončila studium. Obsahem je podání dcery K. ze dne 19.11.2013, jímž reaguje na dotaz žalované ohledně ukončení jejího studia, o obsahu, že studium ukončila, a v měsících září a říjen 2011 nebyla výdělečně činná ani nepobírala podporu v nezaměstnanosti. Dále je obsahem korespondence žalované s Vysokou školou podnikání a Úřadem práce ČR – krajská pobočka v Ostravě, ohledně ukončení studia a event. pobírání podpory v nezaměstnanosti či podpory při rekvalifikaci od 25.10. do 6.11.2011.

[12] Soud odkazuje na judikaturu Nejvyššího správního soudu k otázce vzniku odpovědnosti za přeplatek na důchodu dle ust. § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., a to např. rozhodnutí uvedeného soudu ze dne 5.6.2013, č.j. 3 Ads 35/2010-54, ve kterém dovodil, že nutnost prokazování zavinění nelze výkladem dovodit u všech skutkových podstat obsažených v § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. V rozhodnutí ze dne 2.8.2013 č.j. 6 Ads 163/2013-24 pak Nejvyšší správní soud s odvoláním na právě uvedený rozsudek 3 Ads 35/2010-54 dále uvedl, *„že podle dikce uvedeného ustanovení postačí k odpovědnosti za přeplatek již samotné nesplnění povinnosti uložené příjemci důchodu, aniž by ten musel z okolností předpokládat, že porušením této povinnosti mu bude důchod vyplacen neprávem nebo v nesprávné vyšší částce. Navíc při nesplnění povinnosti příjemcem důchodu není důchod vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, v důsledku zavinění plátce důchodu, neboť ten nemá možnost neoprávněné pobírání důchodu nebo jeho vyplácení v nesprávné vyšší částce zjistit a přeplatek na důchodu tak nevzniká jeho zaviněným jednáním. Rovněž teleologický výklad této skutkové podstaty obsažené v § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. proto vede k závěru, že příjemce důchodu v případě nesplnění některé jemu uložené povinnosti odpovídá za přeplatek na důchodu bez ohledu na své zavinění.“*

[13] Soud tak s ohledem na výše uvedené uzavírá, že žalobkyně předmětnou povinnost nesplnila. Protože přeplatek byl zapříčiněn nesplněním oznamovací povinnosti žalobkyní, soud přisvědčil žalované o povinnosti žalobkyně přeplatek na vdovském důchodě v období od 14.11.2011 do 18.8.2013 uhradit. Vzhledem k uvedenému soud žalobu dle ust. § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

[14] Žádnému z účastníků nepřiznal soud právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně nebyla úspěšná a žalovaná nemá právo na náhradu nákladů ze zákona (§ 60 odst. 1, 2 s.ř.s. a § 118d odst. 1 zákona č. 582/91 Sb. v plat. znění).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí l z e podat kasační stížnost ve lhůtě do dvou týdnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí č. 6, Brno.

O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Ostravě dne 18. března 2015

JUDr. Jana Záviská
samosoudkyně